

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščenice in upokojeence

L. A.: Naš pokojninski sklad O izplačevanju rodbinskih pokojnin

Ko smo konec minulega leta pisali o predlogu novega finančnega zakona za 1938/39, smo navedli kot eno najvažnejših določb spremembo prvotnega besedila § 145. uradn. zakona, ki govori o izplačevanju rodb. pokojnin, katero naj bi po tem prvotnem tekstu prevzela s 1. aprilom 1938 Državna hipotekarna banka.

Po novi formulaciji § 145. u. z. pa z novim proračun. letom izplačevanje rodbinskih pokojnin in doklad prevzame za stalno finančno ministrstvo, ki bo krilo izdatke za ta izplačila iz celotnih dohodkov uradniškega pokojninskega sklada, kakor bodo pritekali po 1. aprilu 1938. Če bi teh dohodkov uradniškega pokojninskega sklada ne bilo zadosti, se bo kril primanjkljaj iz rednega državnega proračuna.

Oglejmo si na kratko stanje našega uradn. pokojn. sklada. Vanj se po uradniškem zakonu (§ 134.) stekajo 1. prvomesečni naši prejemki, 2. razlike prvega meseca po napredovanju, 3. redni prispevki od naših mesečnih prejemkov, 4. obresti od glavnice, ki se tako nabira, in 5. disciplinske kazni. Na mesec plačujejo aktivni uslužbenci in osebni upokojeenci po 5% od osnove za vplačevanje. Sklad je bil ustanovljen s 1. aprilom 1931 in se je do zdaj iz navedenih dohodkov tvorila osnovna glavnica. Doslej je država od dohodkov sklada pobirala vsako leto določen del istih, namreč prvo leto 80%, vsako nadaljnje leto pa za 10% manj do konca sedmega leta. Zato je pa doslej vseh minulih sedem let država sama izplačevala rodbinske pokojnine in doklade iz rednih proračunskih sredstev.

Po novih predpisih § 145., če bo sprejet v predlagani obliki, ostane v bistvu dosedanje stanje nespremenjeno in bo torej rodbinske pokojnine še naprej plačevala država iz rednega drž. proračuna. Sicer pravi navedeni paragraf, da bodo šli presežki dohodkov tega sklada za pomnožitev njegove osnovne glavnice, vendar je po dosedanjih izkušnjah malo verjetno, da bodo ti dohodki kdaj tako narastli, ker po vsi verjetnosti ne bodo niti od daleč zadostovali za kritje izdatkov, t. j. za izplačevanje rodb. pokojnin.

Po naših uradnih statistikah je bilo v zadnjih letih povprečno 27.000 in več rodbinskih upokojeencev. To število bo predvidoma še narastlo, tako da moremo računati že za bližnjo bodočnost z okroglo 30.000 rodbinskimi upokojeenci. Če računamo, da povprečno prejme vsak tak rodbinski upokojenec po 1000 din rodb. pokojnine z doklado na mesec, je treba za izplačilo že približno 360 milijonov din za celo leto. Vpraša se zdaj, ali so dohodki našega uradn. pokojn. sklada tolikšni, da se morejo iz njih kriti ti izdatki. Oglejmo si statistične podatke.

Po poročilu Državne hipotekarne banke, ki ga je izdala lani v maju, moremo iz bilance in letnega obračuna ugotoviti tole:

V letu 1936. so znašali skupni dohodki ur. pok. sklada nad 1435 milijonov din. So to sledeči dohodki: mesečni prispevki aktivnih uslužbencev (vse zaokroženo v približnih zneskih) din 90'9 mil., mesečni prispevki upokojeencev din 26,4 mil., enomesečna razlika pri napredovanjih din 4,9 mil., prejemki prvega meseca po nastavitvi din 7,5 mil., disciplinske kazni din 1,9 mil., obresti pa din 11,5 mil. Ostalo so razni manjši dohodki.

V letu 1936. je pa imel sklad skupno za 46,1 mil. din izdatkov. To je 40 oz. 30% vseh spredaj navedenih dohodkov, ki so bili izročeni državi po

predpisu § 145. u. z., skupaj namreč nekaj nad 46 milijonov din. Ostalo so malenkostni izdatki.

Na dan 31. decembra 1936 je imel po letnem obračunu Drž. hipotekarne banke naš uradn. pokojn. sklad vsega skupaj 352.528.435'68 din premoženja. V letu 1936. je znašal torej višek dohodkov nad izdatki sklada približno din 974 milijona.

Kakšno je stanje tega sklada zdaj, še ne moremo poročati, ker nimamo še podatkov. Po dosedanjih izkušnjah pa moremo sklepati, da bo do konca tekočega proračunskega leta, to je do 31. marca 1938 imel sklad približno 500 milijonov dinarjev premoženja. Od tega bi se smele po dosedanjih predpisih uporabljati samo obresti in ostali redni tekoči dohodki, ki smo jih že spredaj navedli. Ker je pa že zdaj treba za izplačevanje rodb. pokojnin z dokladi vred skoro 360 milijonov din na leto, je jasno, da ti dohodki ne bi zadostovali. Na leto bo treba dodati iz splošnih sredstev državnega proračuna precij nad 200 milijonov din, če naj se rodbinske pokojnine izplačujejo v zakonski višini. Iz celotne osnovne glavnice sklada pa ne bi bilo mogoče niti za dobo dveh let kriti teh izdatkov.

Z novo ureditvijo izplačevanja rodb. pokojnin bo to vprašanje vsaj

Josip Purkhart, Maribor:

Odmera rodbinske pokojnine Važna razzodba drž. sveta glede upokojeencev po ur. zak. iz 1. 1923.

Državni upokojeenci, ki so doživeli 1. april 1931, so s tem dnem po novem uradn. zakonu postali plačniki v uradn. pokojninski sklad in so si s tem pridobili pravico do rodbinske pokojnine iz tega sklada. V čas vlaganja pa se tem upokojeencem ne šteje samo čas, za katerega so dejansko vlagali v ta sklad, temveč tudi vsa tista leta do upokojitve, katera so se jim pri odmeri osebne pokojnine vračunila v službeno dobo. Če je bil torej kdo upokojen s 35 službenimi leti, je imel že aprila 1931 pravico do polne rodbinske pokojnine iz uradn. pokojninskega sklada.

Rodbinska pokojnina se odmerja po odstotkih od prejemkov, od katerih je vplačevalec ob času smrti vplačeval v uradn. pokojn. sklad. Pri upokojeencih so podlaga za vlaganje njih zadnji aktivni prejemki, od katerih jim je odmerjena pokojnina, t. j. oni prejemki, ki so bili osnova za odmero osebne pokojnine. Pri drž. uslužbencih, upokojenih po ur. zak. iz 1. 1923., pa so bili podlaga za odmero osebne pokojnine tile prejemki: osnovna plača, položajna plača, stanarina in morebitni 15% povišek osnovne plače. Ta povišek je pri odmeri oseb. pokojnine prišel v poštev samo pri tistih drž. uslužbencih, ki so bili upokojeenci s polnimi 35 leti dejanske drž. službe. Kdor torej ni imel 35 učinkovitih službenih let, temu se povišek ni upošteval pri odmeri oseb. pokojnine, torej tudi ne tvori podlage za vlaganje v urad. pok. sklad po § 272. u. z. Tak, pred 1. aprilom 1936 upokojen upokojenec z manj ko 35 učinkovitimi služb. leti, tudi takrat ne bo imel pravice do rodbinske pokojnine, če bi od 15% poviška pristojevoljno ali na kakršen koli način prisilno plačeval v urad. pokojn. sklad. To

za enkrat kolikor toliko zadovoljivo rešeno. Bilo bi seveda za drž. uslužbenstvo bolj pomenljivo, če bi se z zakonom določilo, naj se redni dohodki uradn. pokojn. sklada tudi po 1. aprilu 1938 še naprej pribijajo k osnovni glavnici sklada toliko časa, dokler ne bo tako velika, da bo mogoče iz obresti od nje in z rednimi našimi prispevki poravnati izdatke za izplačevanje rodb. pokojnin. Tako bi bila usoda teh pokojnin ločena od splošnega državnega proračuna, kar bi imelo za nas velegodno posledico, da ne bi bilo to vprašanje vsako leto iznova predmet parlamentarnega razpravljanja in — celo morebitnih poskusov »varčevanja«, — ki bi se utegnili pojaviti ob taki priliki. Za državno blagajno bi pa bilo to v bistvu precej enako, ker če država zaenkrat ne bi pobirala tekočih prispevkov, temveč bi jih puščala, da se pribijajo skladu, bi sicer zdaj zaenkrat morala več izdati iz naslova rodb. pokojnin. Zato bi pa bila v bodočnosti za vselej rešena te skrbi, ker bi se rodb. pokojnine stalno izplačevale iz uradn. pokojn. sklada, popolnoma neodvisno od državnega proračuna in brez obremenitve istega. Seveda bi moral biti ta sklad res popolnoma avtonomno upravljan in izven območja dnevne politike, na vsak način pa bi bilo treba, da bi na njegovo upravljanje imeli vpliv in vpogled predvsem tudi mi, ki ta pokojninski sklad z našimi prispevki ustvarjamo.

kojnina sicer ni odmerila, od katerih bi se pa mogla odmeriti, če bi bili izpolnjeni določeni pogoji (službena doba, poročen). Ker doslej nismo uvaževali 15% poviška osnovne plače, Vam bomo za čas od 1. aprila 1931 do 30. nov. 1934. naknadno odtegnili 146'96 dinarjev prispevkov v uradniški pokojninski sklad od pokojnine za mesec december 1934.

Pripominjam, da so se proti takemu odtegotvanju nekateri z uspehom pritožili na Državni svet in se je nadaljnje odtegotvanje od 15% poviška ustavilo, že pobrani zneski pa vrnil. Z uveljavljenjem finanč. zakona za 1. 1936./37. z dnem 1. aprila 1936 pa so se navedeni odtegljaji (od 15% povišice) uzakonili. Ta fin. zakon namreč prinaša v § 103./b izpremembo § 136./3 u. z. iz 1. 1931., ki se v novem besedilu glasi: »Pri upokojeencih so podlaga za vlaganje njihovih poslednjih aktivnih prejemki, po katerih so vlagali v urad. pok. sklad na dan upokojitve«. Torej: ne bo se več plačevalo od pokojnin. podlage. To besedilo se nanaša predvsem na drž. uslužbenca, ki so ali bodo upokojeenci po ur. zakonu iz 1. 1931. Ti uslužbenci plačujejo v pok. sklad n. pr. tudi od položajne doklade, a ta doklada služi kot podlaga šele potem, ko dovrši uslužbenec 20 let učinkovite službe. Če gre torej drž. uslužbenec v pokoj z manj kot 20 leti učinkovite službe, se mu pri odmeri pokojnine prav nič ne bo upoštevala položajna doklada, a plačevati v pok. sklad bo pa po izpremembi § 136./3 u. z. vseeno moral od tiste polož. doklade, ki jo je prejemal ob upokojitvi.

Ta določba se smiselno razteza tudi na ostale drž. upokojeence (§ 272. u. z.) in je po izpremembi § 136./3 u. z. tudi sporni 15% povišek podvržen odtegotvanju za pok. sklad, čeprav ni tvoril podlage za odmero osebne pokojnine.

V. A. je umrl 12. aprila 1936. Kr. banska uprava v Ljubljani je dne 13. junija 1936. št. 5188/7 vdovi A. odmerila polno, t. j. 55% penzijo, ker je za polnih 35 let vplačal v urad. pok. sklad, i. s.:
za v pokojnino vračunljivo dobo . . . . . 36 let, 4 m., 13 dni
dejansko vplačevanje od 1. IV. 1931 do 30. IV. 1936 . . . . . 5 let, 1 m.
skupaj 41 let, 5 m., 13 dni

Pokojnina se je vdovi odmerila od vseh sestavnih delov, od katerih je njen mož ob času smrti v smislu izpremenjenega § 136./3 u. z. vlagal v pok. sklad, torej tudi od 15% poviška. Rodbinska pokojnina je potemtakem iznašala: 55% od 696'75 din (630 + 66'75) = 383'21 din mesečno. Osebna draginjska doklada se je vdovi nakazala ista, kakor jo je užival njen mož, t. j. 420 din na mesec.

Proti odmeri rodb. pokojnine se je radi upoštevanja 15% poviška Glavna kontrola dne 23. julija 1936 pod št. 84.524 pritožila na Državni svet. V tožbi navaja: »Po urad. zakonu iz leta 1931. se odmerja rodbin. pokojnina od podlage za vlaganje, podlaga za vlaganje so pa pri upokojeencih zadnji aktiv. prejemki, od katerih je bila odmerjena osebna pokojnina — § 136. u. z. Po tem se torej more V. A. odmeriti rodbinska pokojnina samo od tistih prejemkov njenega moža, od katerih se mu je odmerila osebna pokojnina, to so pa: osnovna in položajna plača in stanarina, kar pomeni, da je podlaga za vlaganje morala znašati din 630.—. Državna hipotekarna banka ne more od nikogar pobirati prispevke od višje podlage, kot je določena z zakonom, ker bi vsak uslužbenec rad vplačeval prispevke od zneska, ki je višji od njegove zakonske podlage, to se pa nikomur ne more dovoliti.«

(Dalje prih.)

Naročajte „Naš Glas“!

Sprememba uredb o drag. dokladah

Iz »Učiteljskega tovariša«, ki je objavil zanimiv članek pod prednjim naslovom, prenašamo nekaj važnih odstavkov, ki ne veljajo le za učiteljstvo, temveč prav tako za vse druge aktivne in upokojene drž. nameščenice vseh panog in strok.

V tem članku beremo:

»Čas krizo v uradniških družinah slabša, ker se z novimi, višjimi cenami živil, obleke in kurivu neprestano viša razlika med dohodki in izdatki. Uradnikova gospodarska samostojnost je srta: dolgovi so usodno posegli v njih družine. Pojav splošne apatičnosti je znak, da uradnik preživlja hudo krizo, ki jo na zunaj še prikriva, v njegovem bistvu ga pa strahotno uprošača.

Neštetokrat so bile naglašene minimalne zahteve učiteljstva. Upravičene so v življenjski nujnosti, v socialni pravičnosti in po božjih zakonih.

V svesti si stanja in odgovornosti je vodstvo JUU oddalo g. prosvetnemu ministru svoje predloge k fin. zakonu za l. 1938./1939. V teh predlogih je predložilo tudi spremembe k uredbi o draginjskih dokladah, s tem, da bi se stanje osebnih in rodbinskih doklad izenačilo s stanjem z dne 12. marca 1932.

Draginjske doklade ne morejo biti stalne številke. Prilagojevati se morajo potrebam časa, ako hočejo služiti svojemu namenu. Sedanji dvig cen je povzročil v uradniških družinah pravo katastrofo. Zadolževanje se vrši vedno v večje zneske in resno ogroža prizadete.

Uredba o drag. dokladah iz l. 1935. jemlje uradništvu najosnovnejša jamstva za preživljanje družin. Saj je črtala doklado za ženo-neuslužbenko, doklado poročenim uradnikom; znižala doklado za otroke in ustvarila v družinah osnovo za bedo!

Največja krivica je bila storjena uradnikom — poročenim z neuslužbenkami. Kakor ironija se sliši pobožno zavijanje o duhovni obnovi družin, o lastnem ognjišču, o geslu — mater otrokom, in opustitvi službe ter posvetitvi žene domu in družini. Dasi so njihove žene z opustitvijo službe, ki so jo imele kot dekleta, omogočile nastop drugi — nezaposleni ali celo nezaposlenemu družinskemu očetu, se na odločilnih mestih ta čin ni upošteval in obdolžil s primerno rodb. doklado, nego se v posmeh moralni javnosti, lastnemu govoričenju o obnovi družin in človeka samega — nagradil z uredbo, ki tistih borih 140 din za ženo — črta!

Ravno doklade za ženo in otroke bi morale tvoriti največji doprinos v plači. Saj je družina tista, ki največ porabi. Ravno drag. doklade za ženo in otroka bi morale nuditi jamstvo za

zdrav razvoj družine — zakonodavec pri uredbi iz l. 1935. ni imel v vidu potrebnih npravnstvenih in socialnih smernic.

Družine, kjer sta zaposlena mož in žena, se težko preživljajo. Neprijetno teže je tam, kjer živita dva s plačo, ki komaj omogoča preživljanje enemu. Doklade za otroke stanja ne izboljšajo, ker se ta doklada porabi za dve dobri šolski knjigi.

To stanje ne more biti v interesu naroda, niti ni to mogla biti namera vlade. Vodilo največjih državnikov v svetu je ustvaritev močnih družin. V njih vidijo lepšo bodočnost naroda in plodno naloženo denar v obliki večjih fizičnih in moralnih sil poedincev in vsega naroda, kot posledico zadovoljivih gmotnih družinskih razmer.

Vodilo naših strokovnjakov, ki so sestavljali uredbo iz l. 1935., se zdi, da je bilo načelo izvršenega dela: eden dela — enemu plačo; družina nam ni mar. V kapitalističnem smislu je to

Naše zdravstvene zadrug

Iz »Zadrugarja« prenašamo sledeči poučni članek tudi našim bralcem v premislek in vzpodbudo.

Zadružni pokret ima možnosti, da združuje ljudi z raznih vidikov. Med temi je mnogo takih, ki so zelo interesantni ne samo z ozirom na zadružno delo, temveč tudi kot pojav sam. Tako so n. pr. zanimiva oblika zadružne akcije zdravstvene zadrug, ki imajo namen, da čuvajo in dvigajo narodno zdravje. Ta oblika zadružništva je zanimiva zlasti iz dveh razlogov: prvič zato, ker zdravstveno zadružništvo s svojo vsebino predstavlja nov, povsem originalen način obrambe potrošnika, drugič zato, ker je ta oblika zadružništva vznikla baš v naši državi ter je s svojim koristnim delom vzbudila pažnjo tako rekoč vsega kulturnega sveta.

Zdravstveno zadružništvo kot samostojna oblika zadružnega pokreta je nastalo l. 1922., in sicer po zamisli pokojnega dr. Gavrila Kojića. Tega leta je bila v naši državi osnovana prva zdravstvena zadruga v Požeji Uzički za ves uzički okraj. Ta primer so posnemali mnogi drugi kraji, zlasti v Srbiji in Vojvodini. Po 14 letnem razvoju in delu imamo sedaj pri nas 108 zdravstvenih zadrug s preko 56.000 zadrugarjev. V okrilju teh zadrug je 37 oddelkov za zadružno omladino s 755 člani, 38 oddelkov za žene-zadrugarke s 1380 članicami in 19 veterinarskih oddelkov s 1198 zdravstvenimi postajami; v teh zadrugah pa je bilo zaposlenih 75 zadružnih zdravnikov. V mi-

načelo vsekakor upravičeno. Vendar so znale druge države prekoračiti to preživelo idejo s sodobnimi in socialnimi uredbami: družina se plačuje iz javnih sredstev. Torej, tam ni družina briga enega samega, nego je skrb za družine položena v roke javnosti. Tako nam morejo biti umljive tudi poročne in krstne nagrade, in vse druge zbirke namenjene družinam.

Predlog JUU za spremembo draginjskih doklad vsebuje stanje od 12. marca 1932., torej minimalne zahteve:

Vrnitev doklad za ženo v znesku 140 din, vrnitev doklad za otroka v višini 140 din in vrnitev draginjskih doklad poročenim učiteljicam (drž. uslužbenkam sploh; naš dostavek).

Ni ta predlog stavljen iz sebičnega stanovskega gledišča, nego je klic delavnih družin po socialni pravičnosti, ki so v svojem obstoju ogrožene do temelja.

Naj bo rešitev problema družin in družinskih doklad odsev državniške modrosti, čuta odgovornosti do naroda in osebnega poštenega čustvovanja.

nulem letu so zdravniki pregledali preko 64.000 bolnikov. Zadrug so imele nadalje 17 bolezenskih oddelkov in eno zadružno kopališče.

Zdravstvene zadrug imajo namen, da svojim zadrugam in njihovim rodbinskim članom za majhno mesečno plačo nudijo ceneno zdravniško pomoč,

da jim omogočajo nabavljanje cenjenih zdravil, da podvzemajo zaščitne zdravstvene in higienske mere, in to zlasti na vasi, kamor je njih delo v prvi vrsti naperjeno in kjer so se tudi najbolj razvile.

**Obleke kemično čisti, barva, plisira
In lika tovarna J. O. S. REICH.**

V minulem letu so zdravstvene zadrug delovale na sledečih področjih: v zdravljenju bolnikov v zadružnih zdravstvenih postajah, pregledovanju dojenčkov, dajanju nasvetov nosečim ženam in materam, v pregledovanju šolske dece, v vakcinaciji šolske dece zaradi zaščite od nalezljivih bolezni, v pobijanju nalezljivih bolezni vobče, v pregledu domov zadrugarjev itd. Prosvetno delo, se je vršilo zlasti po oddelkih zadružne mladine in oddelkih za žene s prirejevanjem tečajev in predavanj za člane teh oddelkov. Tečaji so obsegali hišna dela, nego dojenčkov in dece. Ustanavljajo se tudi zadružne knjižnice pri posameznih zadrugah in pri oddelkih zadružne mladine. Danes je teh knjižnic 38. Higienska propaganda se je vršila s tekmovanjem, v katerem so sodelovali člani oddelkov zadružne mladine in članice ženskih oddelkov. Ta tekmovanje so se tikala čistoče v hiši, na dvorišču itd. Gospodarska propaganda je vsebovala navodila zadružni mladini za racionalno delo, zlasti glede izboljšanja hrane, glede povrtninstva, poljedelstva, živinoreje in čebelarstva.

Potreben ukrep

Avstrijski uradniški listi so poročali, da je morala avstrijska vlada nastopiti zoper zmerom bolj se množee primere zlorab, ki so jih zagrešili razni brezvestni prodajalci knjig, časopisov in drugih tiskovin. Slično kakor pri nas, tudi v Avstriji skoro ne mine teden, da ne bi drž. uslužbencev po uradih nadlegovali razni agenti in jim ponujali vseh mogočih knjig in časopisov. Na bog ve kakšen način si ti zastopniki pogostoma preskrbe nekakšna uradna priporočila višjih oblastev, ali vplivnih političnih veljakov in s pomočjo teh priporočil pritiskajo na uslužbenstvo, ter ga silijo naj knjigo kupi ali list naroči.

Mnogokrat gre to izsiljevanje tako daleč, da uslužbencu, ki je nedostopen za ponudbe, naravnost groze z neugodnimi posledicami, ki utegnejo nastati zanj, če tiskovine ne sprejme. Pri tem se poslužujejo zlasti radi trditve, da dotičnik, ki takega patriotičnega dela ne naroči, kaže malo domoljubja in da bi to moglo dotičniku škodovati v službi, pri napredovanju

itd. Zato se žal le premnogokrat zgodi, da se uradniki končno le vdajo in podpišejo naročilo.

Da se slične zlorabe zavro, je avstrijska vlada izdala nedavno posebno okrožnico, iz katere navajamo poglavitne odstavke:

»Zadnji čas so oblastva prejela spet številne pritožbe, da poedinci ponujajo prebivalstvu najrazličnejše knjige, revije in časnike in se pri tem poslužujejo izsiljevanja. V mnogih primerih so agenti grozili, da bodo osebe, ki ponujenih knjig ne bi kupile ali ponujenih časopisov ne bi naročile, čutile v svojem poklicu ali gospodarskem obstoju škodo. Pogostoma se je zgodilo, da so se agenti sklicevali izrečno na posamezne člane zvezne vlade in skušali vzbuditi vtisk, kakor da delajo po uradnem nalogu. Mimo tega se množe pritožbe, da ponujajo knjige ali brošure na videz v dobrodelne ali domoljubne svrhe, to pa po cenah, ki običajno tržno ceno visoko presegajo.

Prebivalstvo se opozarja, da zvezna vlada sleherno vsiljevanje knjig,

T. S. Crosta:

Velika dama v malem mestu

Bilo je prav majhno mesto, pravo mestce. Imelo je dvoje starinskih cerkva, starodaven rotovž in strahovito slab tlak. Morebiti je bil to razlog, da se je na dragocenem angleškem avtomobilu gospe Alvarez de Rontador nekaj pokvarilo, ravno pred vhomom v mestce. Brazilijanka je izstopila in odšla peš tistih nekaj korakov do vile, ki so ji jo označili kot gostišče za tujce Bellevue. Dali so ji obe najlepši sobi. K večerji je prišla v pritličje. Oblečena je bila v svojo najpreprostejšo večerno obleko, toda ovdovelj tajni svetnici se je zdelo obleka že kar drzno globoko izrezana. Doktorju so kar izstopile oči in mlademu bančnemu uradniku se je zdelo, da še vse svoje žive dni ni videl tako lepe ženske. Zelo nenavaden, zelo razdražljiv tujkin parfem se je naglo razširil po vsem prostoru. Tajna svetnica je rekla: »Zelo vroče je tod — prosim odprite okno, dragi doktor.« Zakaj parfem jo je dražil.

Nihče ni skoro nič jedel, vsi so bili napeti, vsi so bolj ali manj na skrivaj ogledovali tujko. Na prsih se ji je svetilo več vrst zelo velikih, izbranih biserov. Če je komu ponudila surovo maslo, je bilo videti, da ima dolge, izbočene nohte, rdeče pobarvane. Imela je bajno dolge trepalnice, krvavordeče namazane ustnice in čisto na kratko ostrizene lasje.

Obnašala se je popolnoma neprisljerno, govorila sicer malce s tujim naglasom,

pa prav gladko. Njen brat je pri berlinskem poslanstvu. Obiskala ga je in potuje sedaj v San Sebastian. Inozemska imena, skrivnostna in vznemirljiva, ki jih ni še nihče nikoli slišal, so se kar podila po sobi. Hotel Maria Christina, Chanelle, Cap Polonio. Tuje zemlje so se odprle. Vsi, kar jih je bilo za mizo, so se zanimali za Brazilijanko, vsak po svoje. Tajna svetnica se je zdelo strašna, doktorju strastna, mladi gospodični grozovito zanimiva, lastnica gostišča je pa v mislih že podvojila vse cene. Mladi brhki bančni uradnik, krasotec mesteca, ta jo je pa že ljubil. Zazdela se mu je kakor zastopnica čudovitega, neskončno mnogo obetajočega in za zmerom nedosegljivega sveta.

Po večerji je tujka ostala še v pritličju. Ni bila navajena hoditi zgodaj spat in zdelo se ji je silno zanimivo, razgovarjati se z vsemi temi ljudmi. Vsi so kakor omamljeni poslušali, ko je pripovedovala. Samo tajni svetnici je zaigral zdaj pa zdaj na ustnicah skoro zloben smahlejš in bivši župan je dejal nekajkrat: »Seveda, seveda.« Vrata na verando so bila še zmeraj odprta. Hladen veter je potegnil v sobo. Tujko je streslo po golih ramenih. Poslala je mladega bančnega uradnika v svojo sobo. Hišna naj mu da šal. Šel je ponj. Tudi v stopnišču je bilo čutiti kakor oblak tujkin parfem.

Potrkal je, hišna je odprla. Videl je sobo, ki jo je vendar tako dobro poznal, saj je sam nekoč stanoval v nji. Toda zdaj je bila čisto spremenjena. Zlate krtačice,

steklenice, škatlice s pudrom, vse to je stalo vsepovsod. Na divanu so ležale svilene blazine, čipke so bile razprostrte in majhen kitajski psiček se mu je z repom mahljaje dobrikal. Obotavlja se je odšel po stopnicah in prinesel šal. Tujka si ga je ogrnila okrog ramen. S srebrom vtakane rože so se svetlikale, skoro meter dolge reze so visele od njega. Brazilijanka je še zmerom pripovedovala. Kadila je cigareto za cigareto. Tajna svetnica je mahnila z roko, kakor da hoče pregnati oblak dima. Stari župan je dejal: »Da, da, če je človek mlad!« Gospodična je rekla: »Čudovito mora biti, potovati, neprestano potovati!« Brhki bančni uradnik je pa kar strm v tujko, ki so se ji na prsih lesketali neštevilni biseri.

Drugi dan je Brazilijanka odpotovala. Avto so ji medtem popravili.

Zvečer so v gostišču za tujce sedeli spet vsi gostje za okroglo mizo pod majhno svetilko. Gospodična je vezla neko delo, ki kar ni hotelo napredovati. Zdjaj pa zdaj je zavzdihnila. Tajna svetnica je pripomnila, da si ob njenem času v veliki družbi še niso mazali ustnic. Toda nihče ji ni nič odgovoril. Doktor je žvečil smotko in kar naenkrat rekel: »Davi je oddala na pošti brzojavko za Rio de Janeiro.« Stari župan je pokimal: »Seveda, seveda.« Lastnica gostišča je še enkrat preračunala mastni zasluzek. Nikomur ni bilo do govorjenja. Vsi so se počutili nekako neubrane, zapostavljene. Mladi bančni uradnik je zdajci vstal in šel iz sobe. Na stopnišču je bilo še zmeraj čutiti težki tujkin parfem.

Frid, Karinty:

Svetovna zgodovina

Prvikrat sem ju srečal na cestni železnici. Bilo je leta 1913. Ko sem se jima približal, sta bili prijateljici zatopljeni v živahen razgovor...

»Res,« je rekla črnka, »če ga v sredi malce daš dvigniti, ga lahko zadaj nabe-reš.«

»Meni pa bolj ugaja,« je rekla plavalaska, »če se malce razširi. Dala bi si napraviti čisto dolgo krilo, s štirimi gumbi, spodaj preklano.«

Drugič sem ju srečal leta 1914. Natančno se še spomnim datuma. Bilo je na dan bitke pri Tannenbergu, zjutraj sem bral v listih, da je štirideset tisoč Rusov utonilo v mazurskih močvirjih.

»Pa vendarle nimaš prav,« je rekla črnolaska zamišljeno. »Rokave lahko nosiš tudi potegnjene, samo potem je treba imeti usnjen pas k temu. Kadar bo gotova, boš videla, kako te napravi vitko.«

»Moja je pa zgoraj za vratom čisto preprosta, le rdeč trak ima,« je rekla plavalaska. »Samó mrežaste nogavice spadajo zraven.«

Osemnajstega novembra 1918 je prišla iz Pariza vest o premirju in koncu vojske. Uro preden so izšlo posebne izdaje, sem bil dol in korzu. Prišle sta mi nasproti in ujel sem besedo Pariz. Obstal sem, misleč, da bom kaj izvedel.

»Tega mi pa le nikar ne dopoveduj,« je rekla črnka. »V pariških listih je bilo že objavljeno.«

časnikov in časopisov najstrože obsoja. Priporočila ali priznalna pisma, s katerimi se mnogokrat agenti izkažejo, so samo osebno mnenje o vsebini dotične tiskovine, ne predstavljajo pa moralnega pritiska za nakup. Če bi se kak agent pri prodaji takih tiskarskih del posluževal groženj ali sicer kako izsiljevalno nastopal, je treba takoj ugotoviti njegovo istovetnost in vložiti prijavo pri varnostnem oblastvu. Kakor smo že mimogrede omenili, so tudi pri nas razmere močno podobne. Zato bi bilo prav, če bi tudi naša vlada izdala podobno opozorilo, da se ne bo več dogajalo, kakor doslej, da so

naši državni uradi kar preplavljeni z nadležnimi in vsiljivimi agenti, ki ponujajo vse mogoče tiskarske izdelke, navadno za nesramno pretirano ceno, pogostoma pa prav sumljive vrednosti. Pri tem se prav nič ne pomišljajo posluževati se najrazličnejših izsiljevalnih metod, med katerimi je sklicevanje na patriotsko dolžnost drž. uslužbencev najpriljubljenejše. Državni nameščenci se bodo globoko oddahnili, ko bo prenehalo to od oblastev doslej tolerirano, mnogokrat celo podpirano izsiljevanje nezaželenih in večinoma tudi popolnoma nepotrebnih in ničvrednih del.

Posmrtna samopomoč profesorjev

Društvo »Samopomoč slovenskih profesorjev« je imelo svoj redni občni zbor v Reherjevi sobi Nabavljalne zadruge drž. usluž. v Mariboru. Ker je bil predsednik g. prof. Janko Leskovšek premeščen za prosvetnega inšpektorja v Beograd, je podal podpredsednik g. dr. Adolf Pečovnik poročilo o delu v triletni dobi od 9. dec. 1934. do 10. oktobra 1937. Uvodoma je navedel imena 18 članov, ki so preminuli v teh treh letih. Njihov spomin so počastili prisotni s tem, da so vstali s sedežev. Nato je poročal o denarnem stanju. Na dan 9. dec. 1934. je znašal saldo 75.429 din, člani so vplačali 218.641 din, obresti so znašale 7566 din. V treh letih je društvo izplačalo na posmrtninah 207.603 din, režijski stroški so znašali 4908 din, ostali stroški 1575 din, tako da je znašal saldo 10. nov. 1937. 87.551 din.

Nato je podal tajnik g. prof. Stan-ko Lapuh pregled o gibanju članstva. Od umrlih 18 članov jih je bilo 8 v starosti od 50 do 60 let, 5 v starosti 60 do 70 let in 5 v starosti od 70 do 80 let. Sedaj šteje društvo 488 članov, od teh je starih 25 do 30 let 5 moških in 2 ženski; 31 do 35 let 22 oz. 12; 36 do 40 let 37 oz. 15; 41 do 45 let 45 oz. 25; 46 do 50 let 49 oz. 33; 51 do 55 let 74 oz. 24; 56 do 60 let 52 oz. 18; 61 do 65 let 41 oz. 4; 66 do 70 let 18 oz. 1; 71 do 75 let 7 moških, 76 do 80 let trije, 81 do 85 let eden in 86 do 90 let dva moška. Po poročilu preglednikov in izglasovanju razrešnice so bili izvoljeni v odbor sledeči gg.: predsednik dr. A. Pečovnik, podpredsednik dr. R. Perhac, tajnik prof. St. Lapuh, odbor-rika direktor M. Mastnak in dr. P.

Novak. Pregledniki so direktor v p. M. Dolenc, prof. v p. F. Gasparin in prof. J. Pirnat.

Pri slučajnostih je prečital tajnik razne predloge za spremembo pravil. G. prof. Merčun iz Ljubljane je obširno poročal o zadevnih željah ljubljanskih tovarišev. Doslej je društvo sprejemalo člane do 45. leta starosti, le pristopnina je bila za mlajše manjša. Posmrtnina je znašala tolikokrat po 25 din, kolikor je bilo članov (zdaj din 12.200,—). Pri onih, ki so že dolgo let člani, se je pojavila bojazan, da bi število članov padlo in bi se s tem močno znižala posmrtnina. Opažati je tudi, da je razmeroma malo mlajših. Zato predlagajo nekateri, naj se zniža starostna meja za pristop na 35 ali celo 30 let. Drugi predlagajo, da prejema polno (100%) posmrtnino samo oni, ki pristopi do 30. leta, čim pozneje pristopi, tem manjši bodi odstotek pri sicer enakih vplačilih. Tretji bi radi stopnjevali prispevke, tako da bi plačevali mlajši nižje prispevke. Predsednik je pojasnil, da ni naše društvo pridobitno, ampak stanovsko-humanitarno. Tudi če umrje povprečno 6 članov na leto, znaša prispevek letno 150 din, torej veliko manj, kakor bi najmlajši član plačeval za posmrtnino 12.200 din pri najcenejši zavarovalnici. Malo verjetno je tudi, da bi število članstva padlo po dosedanjih enajstletnih izkušnjah. Ker pa mora odbor natančno ugotoviti finančni efekt vloženih predlogov, bo vse predloge vestno pretresel in bo potem sklical izredni občni zbor, ki naj končno veljavno sklepa o spremembah. drp.

Vestnik

Današnja številka pošiljemo razen starni naročnikom tudi še vsem tistim p. n. tovarišem, katerim smo poslali na ogled že prvi dve letošnji, pa jih doslej še niso vrnili. Smatramo, da se na list nameravajo naročiti in jih prosimo, naj se poslužijo čekovne položnice, priložene prvi številki.

»Nemogoče«, je rekla plavalaska. »Pozimi pa res ni mogoče nositi slamnika, pa če stokrat pišejo pariški listi o tem. Kvečjemu krajce iz slame, ampak le s črnim svilnatim trakom.«

Množica je spremljala predsednika republike. Tudi oni dve sta bili v množiti. Zdelo se je, da sta razburjeni.

»Ti si blazna«, je hropila črnolaska. »Vidim, da so tudi tebi radikalne krilatice stopile v glavo.«

»Seveda«, je vroično odvrnila plavalaska. »Samo do kolen! In obleko iz kitajskega krepa za na cesto si že dam tako narediti. Boš videla, pri prihodnji boš tudi ti prišla na okus.«

Druhal je divjala po velikih cestah in vzklikala sovjetom. Puške so pokale, strojnice so regljale. Nekdo je zakričal: »Vsi v vežel!« Obe sta preplašeni tekli mimo mene.

»Le skoči k Hedi«, je zaklicala črnka.

»Jutri pridem tja in ti prinesem list.«

»Toda s krojnimi vzorci!« je zakričala plavalaska, medtem ko ji je krogla oplazila klobuk.

Po dolgem času sem ju danes spet videl. Šli sta pod roko pred menoj, mirno, počasi.

»Morebiti si imela pa le prav«, je rekla črnka. »Če jo v sredi dam malce nabrati, jo dam lahko zadaj dvigniti.«

»Mislim«, je rekla plavalaska, »razširjena je lepša. Dam jo napraviti kratko, brez gumbov, izrezano za vratom. Pas pa ne sme biti rdeč, ampak...«

Na žalost nisem več slišal, kakšen naj bi bil pas, ko ne sme biti rdeč. Upajmo, da bomo v prihodnji svetovni vojni to izvedeli.

in nakažejo del naročnine. Kdor je položnico izgubil, naj blagovoli zahtevati novo, ali naj pa nakaže naročnino po položnici, ki jo dobi za 25 par pri vsaki pošti.

Čuden pojav. Da seznanimo z našim listom tudi tovariše, ki ga še niso poznali in niso naročili nanj, smo razposlali začetek leta veliko izvodov našega glasila raznim aktivnim tovarišem na ogled. Odziv je zoper sleherni pričakovanje slab. Spričo splošne apatije, ki je zavladala v naših vrstah, se temu nezanimanju niti preveč ne čudimo, čudno je le, da imajo uradniki in uslužbenci nižjih kategorij vsekakor več smisla za stanovsko solidarnost in vzajemnost, kot pa uradniki višjih skupin. Naročila iz vrst uradništva nižjih činov so namreč neprimerno številnejša, kot je odziv med višjim uradništvom. Sklicevanje na gnotne težave tu menda ne bo držalo, vsaj uspeh tega vabila na naročbo govori nasprotno. Tovarišem, ki so razumeli potrebnost skupnega enotnega glasila in to prepričanje spremenili tudi v dejanje, gre vse priznanje.

Naraščanje državnih dohodkov. Finančni minister je ob sklepu obravnave v fin. odboru narodne skupščine izjavil, da znesek 1.270 milijonov dinarjev, za kolikor je proračunski predlog višji od letošnjega proračuna, ne predstavlja nove fiskalne obremenitve. Gre za dvig dohodkov zaradi izboljšanja splošnega gospodarskega stanja. To se vidi že iz dosedanjega priteka drž. dohodkov. Do konca 1937 se je v letošnjem proračunskem razdobju pobralo že nad 701 milijon dinarjev več dohodkov, kakor je bilo preračunano. V minulem decembru znašajo skupni drž. dohodki nad 1 milijardo dinarjev, in je bil to že peti mesec tega proračunskega leta, ko so dohodki presegli milijardo. Do konca marca letos moremo pričakovati, da bo znašal presežek drž. dohodkov okrog milijarde dinarjev. Prav zato se more za prihodnje proračunsko leto upravičeno pričakovati, da se bo presežek še dvignil za nadaljnjih 270 milijonov dinarjev, ker dr-

žavni dohodki neprestano naraščajo. — Tako ministrova izjava. Navzlic temu pa iz predloga proračuna ni videti, da bi se aktivnim in upokojenim uslužbencem vrnili vsaj celotni prejemki izpred oktobra 1935, niti da se bodo upokojencem vrnile doklade vsaj v tistem obsegu, kakor so se nedavno aktivnim. Dolžnost narodnih poslancev bi bila, da spričo tega nepričakovano ugodnega finančnega položaja države vsaj malo pomislijo tudi na vso revščino in stisko našega stanu in mu z dejanjem priskočijo vsaj zdaj ob dvanajsti uri na pomoč.

Nov grob. Dne 15. januarja so v Lujah pokopali upokojenega orožniškega narednika Ivana Kranjca. Blagopokojnik je živel v Murski Soboti, kjer je bil tudi v zasebni službi kot uradnik. Našemu zvestemu naročniku in zavednemu stanovskemu tovarišu ohranimo lep spomin. Naj v miru počiva! — V Ljubljani je pa dne 24. januarja umrl upok. višji sodni svetnik dr. Ivan Modic, Bil je po rodu z lga pri Ljubljani in je služboval kot sodnik po raznih krajih Slovenije, nazadnje v Ljubljani do svoje upokojitve. Kot upokojenec je odprl v Ljubljani dobro uspevajočo odvetniško pisarno. Blagopokojnik je bil pred nekaj leti tudi predsednik naše ljubljanske nabavljalne zadruge, ker se je vselej živahno zanimal za zadrugarstvo drž. uslužbencev. Vrlemu možu, odličnemu strokovnjaku, dobremu tovarišu in vnetemu zadrugarju ohrani časten spomin tudi naš list, ki mu je bil pokojnik zvest prijatelj in naročnik. R. i. p.!

Vabilo na občni zbor. Pogrebni sklad finančnih in drugih drž. nameščencev in upokojencev v Ljubljani ima občni zbor dne 6. februarja 1938, ob 10. uri dopoldne v lovski sobi hotela Miklič nasproti glavnemu kolodvoru v Ljubljani. Dnevni red v smislu društvenih pravil. — Noben član naj ne zamudi poročil svoje tako važne ustanove! Odbor.

Nov strokovni list. Dne 20. januarja je izšel v Ljubljani nov strokovni list »Slovenski poštar«. List bo izhajal vsakega 20. dne v mesecu in stane 20 din na leto. Izdajatelj in urednik je gosp. Jože Jakše, znani poštarški organizacijski delavec. Mimo njega so prispevali za prvo številko članke še gg. Jože Čampa, Jože Štukelj in Jože Kert. V uvodniku ugotavlja urednik, da novi list ne namerava konkurirati nobe-

nemu drugemu listu in ni naperjen niti proti »Jugoslav. pošti«, katero smatra »za najboljši strokovni list drž. nameščencev v Jugoslaviji«, niti proti »Glasniku ugovornih poštar i. t. d.«, prav tako pa ni naperjen proti nobeni organizaciji ali skupini. Hoče biti glasnik interesov poštne stroke in njenih uslužbencev v Sloveniji. Zlasti hoče biti zaščitnik, pomočnik in učitelj mlajših p. t. t. uslužbencev. — Svoj čas smo imeli dva slovenska poštarstva strokovna lista: »Poštni glasnik« in »Poštarja«. Že nekaj let ni bilo slovenskega poštne strokovnega lista, zato je prav, da so se izdajatelji odločili za ta korak. Novega strokovnega tovariša pozdravljamo!

V sodni stroki ni služb. Ker so v resoru pravosodnega ministrstva vsa mesta zasedena, ne sprejemajo več prošenj za namestitev in se tudi že poslane prošnje za službe ne bodo upoštevale.

Brzovjavne tekme poštних uradnikov. Pod pokroviteljstvom poštne ministra so na pobudo Združenja uradnikov p. t. t. stroke bile v Beogradu dne 2. januarja brzovjavne tekme poštних uradnikov na raznih brzovjavnih strojih. Tekem se je udeležilo 72 uslužbencev in sicer 59 uradnikov in 13 uradnic (82% moških in 18% žensk). Zanimivo je, da so ženske močno prekosile moške in od 5 prvih nagrad prejele 3, kar dokazuje, da so poštne uradnice v službi vsaj enakovredne z moškimi, če jih ne presegajo.

Monopol za izdajanje zakonov? Dnevnik objavljajo vesti o predloženem načrtu za novo ureditev državnih tiskarn. Po ti uredbi naj bi smele samo drž. tiskarne izdelovati vse tiskarske in grafične izdelke, ki jih potrebujejo drž. uradi, poleg tega pa naj bi kot monopol imele izključno pravico tiskati in zalagati vse obrazce, ki se uporabljajo v upravnih, sodnih in šolskih zadevah. Državne tiskarne smejo tudi edine tiskati in izdajati šolske knjige in učila in šolske zvezke. Najbolj nenavadna in kar edinstvena je pa določba tega osnutka, po kateri bi se samo tiste izdaje zakonov uredb in pravilnikov smatrale kot avtentične, ki bi jih izdale državne tiskarne. — Proti uveljavljenju nove uredbe se oglašajo protesti grafičnih podjetnikov, delavcev, trgovcev in založnikov, tako da je upati, da uredba vsaj v predlagani obliki ne bo sprejeta, ker bi bila v veliko škodo občinstva pa tudi uradnega poslovanja.

Upokojenec

Društvo upokojenega učiteljstva. Konec leta 1937. je imelo društvo 361 članov in 19 smrtnih primerov, za katere se je izplačalo nad 41.000 din posmrtnine postavnim dedičem. Lepa podpora ob takih žalostnih in težkih trenutkih. In te posmrtnine bi bile še toliko višje — zdaj znašajo po 2200 din — ako bi se število članstva dvignilo, oziroma se vobče upokojenci, učitelji (-ce) in drugi drž. upokojenci zavedali važnosti take ustanove. Tem potom pozivamo in vabimo vse upokojence do 65. leta starosti brez razlike, da pristopijo v društvo. Pristopijo pa tudi lahko njih soproge, odnosno vdove. Pristopnina znaša 33 din. V tem znesku so že tudi zapadeni prvi trije smrtni primeri po 6 din, ker se plačuje za tri primeré naprej po novih pravilih iz leta 1937., dalje pristopnina in vpisnina po 5 din ter za tiskovine in poštino 5 din. — Pri nadaljnjih vplačilih je plačati za po tri smrtne primere 18 din in 1 din poštine, tedaj 19 din, zakonec 37 din itd. — Skrbite za svoje potomec s temi prihranki. — Kdor je v društvo sprejet, temu gre posmrtnina ne glede na dobo članstva, bodisi tudi le nekaj mesecev ali še manj.

Zborovanje mariborskih upokojencev. Za nedeljo, dne 30. januarja, je bilo sklicano zborovanje mariborskega Društva jugoslovanskih državnih in samoupravnih upokojencev. Vabila oz. obvestila nismo sicer prejeli, pač nam je pa obljubljeno poročilo o tem občnem zboru, na kar opozarjamo upokojence, včlanjene pri navedeni mariborski upokojenški organizaciji. Poročilo objavimo v prihodnji številki.

Vrednost in pomen upokojenške organizacije. Predsednik zagrebške organizacije upokojencev je v društvenem glasilu objavil novoletni pozdrav članom. Tam beremo med drugim tudi tale stavek: »Zdi se mi, da je društvo upokojencev žal samo toliko močno, kolikor plača članarine, medtem ko navzlic svojem velikemu številu članov nima tiste velike vrednosti, katero drugim društvom daje solidarnost društvenih članov, njihova vdanost in požrtvovalnost za svoje društvo, na čemer potem tudi temelji disciplinarnost. To sem napisal iz prepričanja, toda z željo, da se vendar le motim.« — Zdi se, da utegnjo biti te trpke, a poštne besede precej res, ker so tudi drugod razne organizacije, o katerih ni mogoče trditi kaj drugega. Take iskrene ugotovitve so pa gotovo zelo koristne in potrebne, če naj se v tem pogledu razmere izboljšajo.

Borba staroupokojenih železničarjev. Zadnjič smo že pisali o odposlanstvu Zdu-

ženja upokojenih železničarjev, ki je izročilo obširno spomenico raznim ministrom in narodni skupščini s prošnjo, da se vendar že rešijo poglavitna življenjska vprašanja železniških staroupokojencev. V tem odposlanstvu so bili zastopniki železniških upokojenških organizacij iz Ljubljane, Zagreba, Sarajeva in Subotice. Organizacija prosi, naj se vrnejo železniškim staroupokojencem pokojnine, ki bodo po svoji kupni moči vsaj približno, ustrezale nekdanjim pokojninam, tako da bo staroupokojencem omogočen vsaj skromen obstanek. Že lani je prometni minister priznal upravičenost teh zahtev in dovolil za prevodbo železniških staroupokojencev znesek 18 milijonov din, ter predložil zadevo fin. ministrstvu, da to odločbo izvrši. V obravnavi tega predmeta je v finančnem odboru poslanec dr. Izmetbeg G. Kapetanović predlagal, naj se zvišanje teh pokojnin izvrši že v prihodnjem proračunu, ker je zlasti za staroupokojence železniške stroke kritje že na razpolago. Finančni minister je nato odvrnil, da bo to upravičeno zahtevo upoštevati, toda šele tedaj, ko bo izdan novi uradniški zakon, ki se pripravljaja. Dodal je pa, da so staroupokojenci leta 1935. bili nasproti novejšim upokojencem favorizirani.

Orožniški upokojenec

Vestnik Društva žandarmerijskih upokojencev za Jugoslavijo v Ljubljani.

Svoje zadnje obvestilo stanovskim tovarišem moramo spopolniti, ker smo medtem na poziv znano spomenico vnovič predelali in v skrajšani obliki predložili. V nji smo predlagali vse, kar bi bilo treba preurediti. Podali smo točne dokaze k posameznim točkam, razložili kako krivično in neupravičeno smo zastopavljeni v primeri s sorodno stroko.

Predvsem smo z dokazi pobili trditve, ki so jih po dobljenih informacijah postavljali naši znani neprijatelji na najmerodajnejšem mestu, češ da so naše navedbe v spomenici pretirane. Po dogovoru z merodajno osebo, je bila ta nova spomenica predložena tako, da moremo upati, da uspemo.

V zadnjem času je precej tovarišev uvidelo naše resno delo in trud in to so dokazali s tem, da so podprli našo akcijo s pristopom in nakazilom članarine. Vsi ostali pa se napašajo, naj jim slede.

Nekateri tovariši so pa pričeli širiti vest, da se z našo spomenico borimo v

glavne za aktivne tovariše. Ne vemo, ali so to tisti nezadovoljneži, ki nič ne čitajo in se podrobno za stvar ne zanimajo ali pa delajo to iz nagajivosti. Vsakdo, ki akcijo podrobno pozna, in pozna tudi dejansko stanje upokojencev po zakonu iz leta 1931., mora uvideti in priznati, da bi izenačenje vseh s temi upokojenci pomenilo za velik del izgubo in ne pridobitev. Kdor misli drugače, naj se javi in dobil bo odgovor. Če se trenutno veljavni zakon ne spremeni — ne more biti popravljena krivica, ki se nam vsem godi. Le če se obstoječe razmerje uredi, je možno, da se upokojencem krivica popravi, aktivnim pa utre pot, da prejmejo ob upokojitvi ono pokojnino, ki jim pripada z isto pravico, kot njihovim tovarišem sorodne stroke. Vse to je tako stvarno in premišljeno povedano, da temu nihče ne more ugovarjati.

Vsem vdovam, ki so se poročile z upokojenci, in so le-ti umrli pred 1. aprilom 1931., naj čitatelji pojasnijo, da je zaman vsak trud za doseg pokojnine. Take vdove edino lahko prosijo za izredno državno podporo narodno skupščino, oddelek za prošnje in pritožbe. O postopku daje rade volje društvo navodila. Kdor ve pa za kako vdovo, kateri je mož umrl po 1. aprilu 1931., in ki ne prejema pokojnine, naj jo napoti k društvu.

Vsi oni, ki še niso predložili prošnje za novo železniško legitimacijo, morajo razen novih slik (6 cm × 9 cm) poslati tudi v gotovini 20 din in odrezek od pokojnine. Stare legitimacije se morajo predložiti finančni direkciji. (Slike odstranite!) Modrim legitimacijam za podaljšanje ne prilagajte običajnega kolka za 2 din, ampak posebni kolek, ki ga kupite v ta namen na železniški postaji.

Iz organizacij

Zahteve učiteljstva. Sredi decembra so zborovala v Mariboru obmejna učiteljska društva JUU. Zbralo se je 550 članov sedmih okrajnih učiteljskih društev, ki so sprejeli resolucijo, iz katere posnemamo: 1. JUU je izključno prosvetna in stanovska organizacija, zato nad vsemi dnevnimi političnimi vprašanji. Zato odklanja vsak strankarsko-politični vpliv na šolska, stanovska in organizacijska vprašanja. Za organizacijo zahteva popolno avtonomijo. 2. Organizaciji, ki je in hoče biti vselej pozitivni graditelj, je priznati pravico svobodnega obravnavanja vseh vprašanj, ki se tičejo šole in stanu. Tako obravnavanje naj se ne smatra za zlohotno kritiko uredb in zakonov. 3. Da učiteljstvo lahko vrši svojo nalogo, mu je potrebna stalnost na mestu in v službi, avtomatsko napredovanje, vsa pravna zaščita, gmotno izboljšanje itd.

Organi finančne kontrole in društva. V nekem obmejnem kraju je bil izvoljen za odbornika v tamk. športni organizaciji tudi neki organ finančne kontrole iz istega kraja. Njegov neposredni predstojnik se je pa upiral temu, da bi dotični organ prevzel to funkcijo, češ da se to ne sklada s službenimi dolžnostmi, ker da je to društvo »pod finančnim nadzorstvom«. Prizadeti organ je zaprosil od višjih službenih oblastev pojasnilo glede tega in dobil seveda zadovoljiv odgovor, da uslužbenci finančne kontrole morejo biti člani in odborniki vseh športnih, viteških, dobrotelčnih, prosvetnih in podobnih organizacij, ki delujejo v narodnem duhu. Sodelovanje pri takih društvih ni in ne more biti v nasprotju s predpisi čl. 17. zak. o organ. fin. kontrole, kakor je dotični predstojnik napačno razlagal zadevne določbe.

Zenske v poštini službi. Po tekmovanju na brzojavnih aparatih, ki je bilo začetek

januarja v Beogradu, in kjer so dobile ženske sorazmerno največ nagrad, je na slavnostni večerji poštini minister med drugim navedel v svojem govoru tudi to-le: »Navadno ljubo mi je, da se je prvo jugoslovansko tekmovanje na brzojavnih aparatih priredilo pod mojim ministrom in pokroviteljstvom. Uspeh, ki so ga dosegle ženske na današnjem tekmovanju, mi bo močan razlog več, ko bom branil svoj predlog amandmana«, s katerim naj se odpravi numerus clausus za ženske uslužbenke v poštini stroki, ki ga je uvedel zakon o organizaciji poštne ministristva. Minister je izjavil, da je precej po nastopu svoje službe spoznal krivico, ki se je bila s tem storila uslužbenkam.

Zadružne vesti

Iz ljubljanske nabavljalne zadruge na Vodnikovem trgu 5. Opozarjamo, da je izšel cenik št. 1 za to leto. — Zadruga izposoja članom električne sesalce za prah proti odškodnini 6 din na dan, z dostavitvijo na dom pa 12 din. Električni sesalec porabi v eni uri približno za 30 par toka. — Zadruga preskrbi članom nakup prvovrstnih šivalnih strojev po izredno nizkih cenah. — Oglejte si zalogo koles (biciklov), ki jih je zadruga nabavila neposredno iz Nemčije. Moška in ženska kolesa so odlična in zelo poceni. — Manufakturo za obleke si morejo člani nabaviti pri naslednjih ljublj. tvrdkah: železniška nabavljalna zadruga na Masarykovi cesti, Šalamon & Lampe v Frančiškanski ulici, Tivar (kjer se dobe tudi izgotovljene obleke) v Prešernovi ulici in pri Teokaroviću & Co. v Gradišču. Blago se kupi z nakaznico naše zadruge. — V zadružnem skladišču je pa

na razpolago velika izbira tkanin, in sicer: platno, šifon, kotenina, barhent, flanela, brisače, jedilni prtici, namizni prtji, žepni robci, svileni in drugo perilo, kuhinjske brisače, jedilne in čajne garniture, zastori, gumbi itd. — Zadruga ima v zalogi veliko izbiro steklenine in porcelana ter emajliranih kuhinjskih posod. — Zadruga kréma je odprta vsak dan, tudi ob nedeljah. Toči zdravo naravno vino in sicer dalmatinsko, cviček, bizeljsko in ljutomersko vino. V krčmi so na razpolago tudi dnevniki in drugi listi.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima redni občini zbor na svečnico, dne 2. februarja, in pisarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6. Zadruga je konec leta 1937. imela 1114 zadružnikov

s 158.309 deleži. Število zadružnikov se je v zadnjem letu zvišalo za 71. Konec minulega leta je bilo na 265 hranilnih knjižic vloženi vsega skupaj 1.165.700 din. Število hranilnih knjižic se je med letom zvišalo za 6. Zadruga izplačuje vloge do 2000 din takoj oz. naslednji dan, zneske nad 2000 din pa na enomesečno odpoved. Hranilne vloge sprejema od vsakogar, čeprav ni zadružnik. Plačuje po 4% obresti, proti 3mesečni odpovedi pa 5%. Dolžnikov ima zadruga 500, ki imajo izposojenih skupaj 1.387.661,82 din. Med letom je 136 zadružnikov posojila popolnoma vrnilo, 183 zadružnikom je pa zadruga dovolila nova posojila. Vsak zadružnik, ki prosi za posojilo, mora imeti vsaj po en delež več kot znaša dovoljeno posojilo.

Po svetu

Državni uslužbenci v Nemčiji. Pisali smo že zadnjič, da je s 1. julijem 1937. stopil v veljavo novi uradniški zakon na Nemškem. Zaradi velike upravne razcepljenosti — saj je bilo ozemlje nemške države pred nastopom nacionalno-socialistične stranke razdeljeno na več ducatov držav z lastno zakonodajo — je veljalo do zadnjega na Nemškem 17 različnih uradniških zakonov. Unifikacija te zakonodaje je bila torej potrebna. Po novi službeni pragmatiki so razdeljeni uslužbenci na državne in samoupravne, in na nameščence javnih podjetij. Poglavitno načelo nove pragmatike je nepogojna udanost in zvestoba načelom narodnega socializma. Zato vsak uslužbenec, ki prelomi prisego »vodji«, izgubi pravico do službe, prav tako v določenih primerih tudi pokojnino. Uslužbenec se torej ne zaprisežejo na ustavo ali na državno celoto, temveč obljubijo s prisego zvestobo »Führerju«. Kdor prisega ne bi hotel položiti, avtomatsko izgubi službo. Prav tako se takoj odstrani od službe vsak uslužbenec, če bi se kesneje ugotovilo, da ni arijskega porekla. Zidom nameščence v državno službo sploh ni mogoč. Isto velja tudi za uslužbenke oz. uslužbenke, ki bi se poročile z Židi. Zanimiva je tudi določba, da izgubi vsaka uslužbenka, ki se omoži in ji je s tem obstanek zagotovljen, svojo službo. Javni nameščenci se dele na stalne uslužbenke in načasne. Služba letih traja 5 let in morajo doseči 27. leto starosti, če naj postanejo stalni.

Sodniški jubilej. Konec minulega leta je preteklo 30 let od ustanovitve Društva sodnikov (Richtervereinigung) v Avstriji. Začetek decembra je ta organizacija imela v dunajski justični palači slavnostni občini zbor v majhno proslavo tega jubileja, ker je smatrala, da čas ni primeren za večje javne slovesnosti.

Zdravje

Zamudili smo čas za utrjevanje.

Naši udje so bolj ali manj izpostavljeni nevarnosti prehlajenja; ta se prehladi, oni dobi črevesni katar, tretji zopet ima sinosti z mehurjem itd. Zlasti na slabem so majhni otroci, ki so slabotni in niso navajeni na zrak; dalje taki ljudje, ki preveč v sobi tičijo in ki jim je že najmanjša sprememba toplote škodljiva. V vseh takih primerih je treba povečati odpornost telesa proti podnebnim spremembam, in sicer potom tako zvanega utrjevanja. Z utrjevanjem pričenemo najbolje tako, da zmešamo v enakih delih Francovo žganje in mlačno vodo, da namočimo s to tekočino sukneno junjo ter da se na kratko dobro odrgnemo še s suho junjo, in sicer tako dolgo, da nastopi splošna rdečica in čut ugodne toplote. Zelo dobro je, če gremo nato za pol ure v posteljo. Zvečer moremo drgnjenje ponoviti. Pozneje uporabljamo samo vodo, najprej mlačno, potem hladno, slednjič mrzlo. Najbolje nam služi pri tem velika platnena rjuha, pri čemer nam hrbet odrgne kakšna druga obleka; paziti moramo, da traja drgnjenje le prav kratek čas, morda eno minuto. Nato se odrgnemo še s suho, najbolje volneno junjo ali rjuho, in sicer zopet tako dolgo, da nastopi prijetna toplota. Začeti pa moramo z utrjevanjem le v toplem letnem času; če pričenemo pozneje, nam more takšno utrjevanje bolj škodovati kot koristiti. Če bomo tako postopali, bomo utrjevanje lahko tudi pozimi izvajali.

(Iz »Zdravja«.)

- **Edino samostojno in neodvisno naše skupno glasilo! V slogi je moč!**
- **Pristopajte v lastne strokovne organizacije!**

TOVARNA
VIDMAR

LJUBLJANA SAVLJE 18

DEŽNIKI • NOGAVICE • PERILO

PRODAJALNE:

Ljubljana: Pred škofijo 19   **Prešernova ul. 20**
Begrad: Kralja Milana 5   **Zagreb:** Ilica 41 a
Novi Sad: Kralja Aleksandra 21   **Jurišičeva 8**

UČITELJSKA TISKARNA

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in podružnica v Mariboru priporoča veliko izbiro albumov, map, tintnikov, keramičnih izdelkov in raznih pisarniških potrebščin.

Najprimernejše darilo za dijake je dobro nalivno pero.

Nujno potrebne pomožne knjige za učence osnovnih šol: Računska začetnica I. razred 18 din, zemljepis IV. razred 6 din, Zgodovina IV. razred 7 din, Zemljepis in zgodovina III. razred 9 din, Fizika 16 din itd.

Priporočamo tvrdko
M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh pisarniških
in šolskih potrebščin.

Manufakturna trgovina
FABIANI & JURJOVEC
LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenga blaga za gospe in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapestri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gospodom uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

Tovariši, tvrdke, ki inserirajo priporočamo!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z. g. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 2421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.